Rimvydas Stankevičius

Jei atsimerkčiau

eilėraščiai

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS LEIDYKLA

Kaleidoskopinis

Vaikystėje gana dažnai
Pavykdavo virsti veidrodžiu:

Jei viršuje dangus – tai ir aš dangus
Su lygiai tiek pat debesėlių,
Romiai rupšnojančių žydrumas,

Su temdančiu protą,
Priverčiančiu
Žvilgsnį nudelbti žemyn,
Visa
Kiaurai matančios
Saulės veidu,

Lėtai vinguriuojančiom
Juodom žuvų nugarom,
Trumpam pasiskolintom
Iš kito –
Iš upėje atspindėto dangaus...

Jeigu už posūkio miškas –
Tai, žiūrėk, jau miškas ir aš –
Su drėgnos žemės
Ir žemuogių kvapais,

Visu tuo, ko nieks niekada
Liks nesužinojęs,

Galų gale – su vovere ant peties...

Kažkodėl ypatingai uoliai
Rūpėjo sužaisti
Knygų iliustracijas –

Atsisėsti lygiai taip pat,
Kaip pasakų jaunikaitis puslapyje:

Kairė koja – šiek tiek pariesta po savim,
Dešinė ranka šiek tiek pakelta,
Žvilgsnis įsmeigtas į kažką menamą,
Į jokius piešinius netelpantį,

Be abejo – čia – patį svarbiausią...

Laužą įprastai vaidindavo
Spalvotų pieštukų šūsnis,
Medžioklinį peilį – liniuotė,

Ant iešmo čirškinamą laimikį –
Dešros arba sūrio gabalas,

Blogiausiu atveju – duonos riekė,
Jei nieko geresnio
Šaldytuve nerasdavau...

Svarbiausia būdavo sugerti
Paveikslėlyje esančiojo džiaugsmą,

Vienatvę,

Nerimą, nuovargį,
Laisvę...

Sėdėdavau,

Sėdėdavau šitaip –
Visai nejudėdamas,

Ribuliuodamas,

Atspindžius visomis kryptimis
Siųsdamas –

Kol tikrovė nustodavo priešintis –

Ir visos pasakos
Virsdavo manimi.

Prislopinti balsai

Telydi ir tave

Pilnatis, įsliuogus pro atdarą langą
Į manąjį kambarį –
Grojanti paslapčia
Metalofono skardelėmis...

Mažos juodos muselės,
Sutraiškytos tarp puslapių –
Virstančios raidėmis,
O ilgainiui – ir žodžiais
Poezijos knygose...

Žemės nesiekianti,
It laivas siūbuojanti bažnyčia,
Kuria vėl ir vėl svirduliuoju
Į klauptus įsikirsdamas,
Šventųjų statulų
Už pažastų prilaikomas –

Kniumbu priešais altorių taip,
Kad vienas tik Dievas įstengtų suprasti,
Jog kniumbu
Ne iš girtumo...

O dar būna –
Vaikšto kažkas many,
Aiškiai žinodamas,
Kad užkalbėjimas
Nuo gyvatės įkandimo
Yra tikras,

O dar būna –
Vaikšto kažkas many,
Aiškiai žinodamas,
Kad nevalia
Prašyti paaiškinimo,

O dar būna –
Vaikšto kažkas many,
Aiškiai žinodamas,
Kad įkandimo vietoje
Visada lieka
Mįslė neįkandama...

Panašu –
Visos šios gražios nesąmonės,
Šie prislopinti balsai,
Pavadinimų neturinčios patirtys –

Kiekvienam nuo vaikystės pažįstamas,
Nuo vaikystės nutylimas
Gyvenimo pamušalas,

Be kurio
Vilkėt kasdienybę
Būtų ne taip šiurkštu,
Bet, ko gero, ne taip jau ir šilta –

Slėpinys,
Kurio niekaip kitaip
Neperduosi –

Tik nežymiu
Galvos linktelėjimu,

Prieš tai ilgai, ilgai
Žvelgus į akis.

Dideliais kąsniais

Būdavo –
Krenti į sniegą aukštielninkas
Po aidinčiu dangumi:

Pradžioj – iškėlęs rankas
Lyg ketindamas pasiduoti,

Tada –
Jau gulėdamas –
Nuleidi šiek tiek žemiau,

Tiesi į šonus
It būtumei nukryžiuotas...

Po to – ir dar,
Dar kiek žemiau,

Kol galiausiai –

Tarsi savęs linkui
Ištiestų rankų ieškodamas –

Susikibti norėdamas
Drauge su kitais į ratelį...

Dažniausiai taip tik žaidi –
Tik sniegą bandai įtikinti
Turįs sparnus,

Bet kartais ir iš tikrųjų
Ligi šiurpulių pajunti –

Nuo debesies
Siūbuojančio liepto –
Greitesnė už žaibą –

Metasi tiesiog į tave
Sparnuota balta būtybė –

Tarsi į eketę –

Skradžiai.

Ūksmas

Bulvės jau nukastos,
Paskutiniai maišai sunešti į vežimą,

Bet žemė – dar nepaleidžia:

Sėdim ant nuogo lauko,
Ant apverstų kibirų
Aplink vos smilkstantį bulvienojų laužą –

Vis tas – begalinis ruduo,
Tas ūksmas gyslose,

Tas neišmanymas, kaip į jį
Atsiliepti...

Temstant
Žvilgsnių į ugnį gausėja:
Prie gyvųjų, kaip niekur nieko,
Prisėda mirusieji –
Vaišinasi tabaku, šnekučiuojasi,
Šypsosi...

Paukščiai girgžda nugirgžda
Viršum galvų –

Tarsi priekaištautų,
Tarsi skubintų užsimiršusius:

„Kelias labai dar tolimas –

Laukia dangus“...

Mirusieji lyg ir baustųsi eiti,
Bet žemė – dar nepaleidžia
(dūšios, suprantama, krikščioniškos,
o vis dėlto
lietuviškos jos, ko gero – labiau),

Gyvieji lyg ir baustųsi eiti,
Tačiau nepaleidžia kalba,
Salsvas vilnonis dūmas,
Pačia pažeme šliaužiantis
Visiems bendros gyvuonies link...

- -

Matyt, būsiu užsižiūrėjęs į ugnį,
Į baltas bulvienojų plėnis,
Ligi šiol tebedraikomas
Po tuščius ir vėjuotus
Mano
Sąmonės laukus –

Nepamačiau, kaip naktis
Į vieną pusę nusivedė gyvuosius,
Į kitą – mirusiuosius,
Kaip paskui paukščius nugirgždėjo vežimai,
Bulviakasiai,

Rudenys –

Vis – tas ūksmas gyslose,
Tas neišmanymas, kaip į jį
Atsiliepti...

Todėl ir kartoju:

„Nepaleidžia,
Dar nepaleidžia žemė.“